

IZJEMEN DOSEŽEK DR. STANISLAVA JUŽNIČA – KITAJSKI PREVOD NJEGOVE KNJIGE O HALLERSTEINU

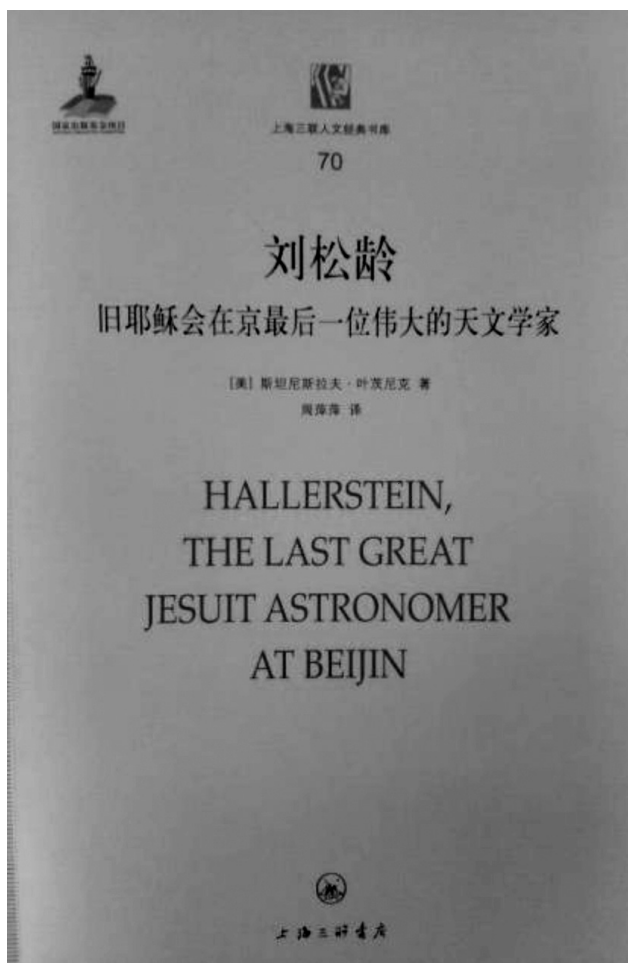
Kolega dr. Stanislav Južnič nas vedno znova prese- neča. Tokrat s kitajsko izdajo knjige o Hallersteinu. Kako mu je to uspelo? Pripovedoval mi je, da je bil pred leti povabljen na Verbiestov inštitut, ki deluje v okviru Katoliške univerze v Leuvenu (Belgija), kjer je predstavil Hallersteinovo delo. Ferdinand Verbiest, po katerem se imenuje omenjeni inštitut, je tako kot Hallerstein, vendar stoletje pred njim, deloval v Pe- kingu, kjer se je tudi ukvarjal s fizikalno-astronom- skimi raziskavami.

Dr. Južnič je na Verbiestovem inštitutu spoznal danskega knjigarja oz. tiskarja, ki je želel čim več izvedeti o Dancu Tychu Braheju. Brahejevi instru- menti z danskega otoka Ven, ki je danes pod švedsko oblastjo, so bili zaradi Brahejevega spora z novim danskim kraljem preneseni na Češko, kamor se je preselil tudi sam. Prvi knez Turjaški Janez Vajkard Auersperg, tudi obenem prvi kranjski vakuumist, je

svojemu očetu v Ljubljano poročal iz Münchna, da pri študiju uporablja Brahejeve naprave, kmalu nato pa se je za temi napravami izgubila vsaka sled.

Kolega Južnič in danski tiskar sta dognala, da se tako edina resna replika Brahejevih naprav nahaja v Pekingu v znamenitem observatoriju na prostem, ki sta ga vodila Verbiest in pozneje Hallerstein. Razprava o Verbiestu in Hallersteinu ju je pripeljala do kitajske profesorice dr. Zhou Pingping, ki je bila na omenjeni univerzi. Kolega Južnič ji je pokazal angleški prevod svoje knjige o Hallersteinu, ki je bila natisnjena v reviji Monumenta Serica (Stanislav Južnič, *Building a Bridge Between the Observatories of Petersburg and Beijing: A Study on the Jesuit Avguštín Hallerstein from Present-Day Slovenia, Celebrating the 310th Anniversary of His Birth*; Monumenta Serica. Journal of Oriental Studies, Vol. 60 (2012)). Kitajska profes- orica se je ponudila za prevajalko v kitajski jezik, kar sta gospoda z veseljem sprejela. S pomočjo kitajskih strokovnjakov za zgodovino znanosti in tehnike je dr. Pingping zahteven prevod srečno pripeljala do konca in knjiga je z naslovom: »Hallerstein the Last Great Jesuit Astronomer at Beijin« (založnik: Shanghai Sanlian Bookstore, 2014) aprila preteklega leta zagle- dala luč sveta.

Dr. Južnič je s tem kronal svoja prizadevanja pri promociji Hallersteina doma in po svetu. Prvo knjigo o Hallersteinu je izdal pri Tehniški založbi Slovenije leta 2003. Od takrat je v domačih in tujih časopisih napisal na desetine člankov, v katerih je opisal delo jezuita Hallersteina. Dr. Južnič je sodeloval tudi pri pripravi zbornika razprav s simpozija v Pekingu leta 2009 z naslovom: »A. Hallerstein - Liu Songling: the multicultural legacy of Jesuit wisdom and piety at the

Slika 1: Naslovna stran kitajske izdaje knjige dr. Južniča o Hallersteinu

Slika 2: Znamka, ki jo je Pošta Slovenije leta 2003 izdala v spomin na slavnega astronoma

Qing dynasty court« (ur. Mitja Saje, ACE KIBLA in Arhiv RS, 2009) in pri izdaji slovensko-kitajske slikanice »*Ferdinand Avguštin Hallerstein – Slovenec v prepovedanem mestu*« (Mladinska knjiga).

Avguštin Hallerstein se je rodil leta 1703 v Ljubljani v mengeški plemiški družini. Želja, da bi odpotoval v širni svet, se mu je uresničila leta 1734, ko je dobil odobritev papeža za misijonsko delo na Kitajskem. Zaradi spora med Vatikanom in Kitajsko ter na drugi strani med papežem in jezuiti je bilo njegovo misijonarsko delo zelo omejeno. To mu je omogočilo, da se je povsem posvetil znanstvenemu delu.

Baron Ferdinand Avguštin Haller von Hallerstein (njegov kitajski priimek je bil Liu Songling) je bil učenjak, fizik, matematik, misijonar, astronom, demograf, diplomat in prvi slovenski mandarin tretje stopnje (*mandarin* je bil naziv za uradnika na Kitajskem; Hallerstein je imel status predstojnika Urada za astronomijo). V Pekingu je bil 35 let vodja cesarjevega

astronomskega oddelka. Bil je zadnji v nizu velikih evropskih astronomov na kitajskem dvoru. Hallerstein, jezuit doma iz Mengša, je v Evropi zaslovel s svojimi astronomskimi znanstvenimi deli, saj je odkril komet, ki so ga kasneje poimenovali po njem. Leta 1770 je kot prvi dokumentiral opazovanje severnega sija. Njegovo znanstveno delo je bilo poznano od Londona in Pariza do St. Petersburga, kjer je postal član Peterburške akademije znanosti.

Pri nas šele v zadnjih desetletjih odkrivamo podrobnosti o njegovem življenju. Prve zapise o njem kot misijonarju najdemo v delih dr. Zmaga Šmitka iz leta 1986 in 1988. Hallersteinove znanstvene dosežke pa je javnosti prvi predstavil prav dr. Južnič.

Ni veliko Slovencev, ki bi se lahko ponašali s prevodi svojih knjig v kitajski jezik. Dr. Južniču zato iskreno čestitam in upam, da ta njegov dosežek, tako kot Hallersteinovi, na Slovenskem ne bo ostal spregledan.

dr. Peter Panjan